

Morawski, Józef

30 lat działalności Rejonowego Przedsiębiorstwa Melioracyjnego w Płocku (1945-1975)

Notatki Płockie 21/2-85, 50-52

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

30 lat działalności Rejonowego Przedsiębiorstwa Melioracyjnego w Płocku (1945–1975)

W 1945 r., kiedy ucichły odgłosy wojenne zaczynało odradzać się życie gospodarcze kraju. Zaczęto troszczyć się o wyżywienie ludzi, o rolnictwo, a co z tym się wiąże, o rozbudowę bazy dla rolnictwa, jakimi są uregulowane stoki wodne.

Z okazji Jubileuszu XXX-lecia działalności przedsiębiorstwa został wybitny pamiątkowy medal, zaprojektowany przez Józefa Gutowskiego, wykonany w Mennicy Państwowej w Warszawie w ilości 165 szt. (brąz, srebrzony, oksydowany i polerowany) otrzymali go pracownicy wyróżniający się w pracy zawodowej i społecznej oraz zakłady pracy, organizacje i instytucje współpracujące z naszym zakładem pracy

Zadania te miał wypełniać powołany w Płocku w roku 1945 Urząd Wodno-Melioracyjny, do którego zadań należało projektowanie wykonawstwa i nadzór nad całokształtem zagadnień związanych z melioracją gruntów.

Początki działania Urzędu Wodno-Melioracyjnego w Płocku były skromne. Starano się przede wszystkim o zabezpieczenie przed dalszym niszczeniem urządzeń melioracyjnych, uszkodzonych podczas działań wojennych, względnie rozmyślnie niszczonej przez okupanta. Nowych robót wykonywano niewiele. Brakowało kadry inżynieryjno-technicznej, nie mówiąc już o pracownikach wykwalifikowanych, takich jak układacze drenarscy, darniarze, faszyniarze.

Większość prac wykonywano systemem szarwarowym. Wyposażenie w sprzęt ciężki było raczej symboliczne, roboty wykonywano ręcznie.

W 1950 r. utworzono Rejonowe Kierownictwo Robót Wodno-Melioracyjnych rozdzielając tym samym funkcje wykonawcy od funkcji inwestorskich. Jedno z Rejonowych Kierownictw Robót Wodno-Melioracyjnych obejmowało powiaty Płock i Gostynin, a siedzibą przedsiębiorstwa był Płock. Podobne przedsiębiorstwa utworzono w Sierpcu z zasięgiem działania na powiaty Sierpc i Płońsk, a po utworzeniu powiatu żuromińskiego działalność rozciągała się ciągała się i na ten nowy powiat.

Była to już wyższa forma organizacyjna, prawdziwe przedsiębiorstwo, chociaż jeszcze o ograniczonej samodzielności, bowiem rejonowe kierownictwa podlegały Przedsiębiorstwu Robót Wodno-Melioracyjnych w Warszawie-Włochach.

W wyniku dalszej reorganizacji utworzono potem Rejonowe Kierownictwo Robót Wodno-Melioracyjnych w Płocku z zakresem działalności na tereny powiatów: Płock, Sierpc, Żuromin. Teren powiatu Płońsk przeszedł pod działalność Rejonowego Kierownictwa Ciechanów, zaś powiat Gostynin pod Rejonowe Kierownictwo Sochaczew.

W miarę upływu lat przybywało wykształconej kadry inżynieryjno-technicznej, jak również wysoko wykwalifikowanych fachowców-meliorantów. Wykonawstwo robót opierano na kadrze stałych i sezonowych pracowników, związanych z przedsiębiorstwem umowami. Usprzętowanie było jednak nadal niewielkie, ale wprowadzono już wówczas poraz pierwszy spycharki, pługi drenarskie, oraz maszyny do robót drenarskich (Howard). Powszechne stało się stosowanie cdięży ochronnej, dostarczonej bezpłatnie przez przedsiębiorstwo. Udział pracy ludzkiej był jednak w dalszym ciągu duży. Ręce meliorantów w pocie czoła przewracały tysiące metrów sześciennych mazowieckiej ziemi przywracając rolnictwu tysiące hektarów upraw.

Jednym z najbardziej znanych osiągnięć zrealizowanych w trzydziestoletniej działalności przedsiębiorstwa była regulacja rzeki Wkry. Wykonano tu olbrzymie roboty i to w warunkach znacznie odbiegających od przeciętnych. Uregulowano rzekę na długości 30 km, przywracając rolnictwu kilkanaście tysięcy hektarów łąk i pól. To było prawdziwe przeobrażenie przyrody przez człowieka.

W tamtych czasach pisał poeta ziemi nadwkrzańskiej, przyjaciel meliorantów, poseł Stefan Gołębiowski z Bieżunia.

*Koparek rząd niweczy pętle
odkrywa lśniący miecz zwycięski
z mokradel wstają łąki*

Inspiracją do napisania tego wiersza był fakt wprowadzenia do robót ziemnych koparek, które znacznie przyspieszyły regulację rzeki Wkry. Ziemia nadwkrzańska, od wieków podmokła, dzięki inicjatywie tego znanego społecznika i działacza z Bieżunia, zaczęła rodzić zboże i soczystą trawę. I tak moglibyśmy powiedzieć o wszystkich terenach, gdzie melioranci przeorali ziemię...

W roku 1965 na bazie Rejonowych Kierownictw Robót Melioracyjnych utworzono w kraju Rejonowe Przedsiębiorstwa Melioracyjne. Takie przedsiębiorstwo powstało również w Płocku. Było to w pełni samodzielne przedsiębiorstwo, które pod tą nazwą działa do chwili obecnej. Ranga przedsiębiorstwa zmusza załogę i samorząd do wykonywania nie tylko planowanych zadań, ale i wypracowania odpowiednich wskaźników ekonomicznych. Jednostką zwierzchnią płockiego przedsiębiorstwa zostało Zjednoczenie Budownictwa Wodnego i Melioracji. Rejonowe Przedsiębiorstwo Melioracyjne w Płocku otrzymuje coraz więcej maszyn specjalistycznych, co pozwala mu wprowadzić roboty o szerokim wachlarzu specjalizacji.

W okresie minionych trzydziestu lat płockie przedsiębiorstwo wykonało ogromny zakres robót o prawie miliardowej wartości. Oto przeobrażenia finansowe uzyskane w poszczególnych okresach pięcioletnich:

lata	wartość robót w mln. zł
1945—1950	7.300
1951—1955	12.158
1956—1960	40.596
1961—1965	133.870
1966—1970	264.830
1971—1975	354.999
R a z e m	813.753

Podstawowym rodzajem robót było i jest drenowanie gruntów ornych. W okresie trzydziestu lat wykonano 36.246 ha drenowań nowych, co daje 22 mln metrów bieżących ułożonych rurociągów. Wykonano również roboty bardzo ważne dla gospodarki narodowej jak obwałowanie rzeki Wisły, wykonując blisko 30 km wałów przeciwpowodziowych i zabezpieczając przed powodzią około 5.000 ha gruntów.

Za przedterminowe i ponadplanowe wykonanie zadań przedsiębiorstwo płockie otrzymało wiele zaszczytnych wyróżnień. W 1966 r. za zajęcie I miejsca w socjalistycznym współzawodnictwie pracy, między przedsiębiorstwami zgrupowanymi w Zjednoczeniu warszawskim, Rejonowe Przedsiębiorstwo Melioracyjne w

Z okazji Jubileuszu Rejonowego Przedsiębiorstwa Melioracyjnego w Płocku został wybitny pamiątkowy medal „Dwudziestopięcioletnia RPM 1945—1970”, zaprojektowany przez Józefa Gutowskiego, wykonany w Mennicy Państwowej w Warszawie w ilości 110 szt. (brąz). Medal ten otrzymali wyróżniający się pracownicy w pracy zawodowej i społecznej oraz intuicje, organizacje i zakłady współpracujące z przedsiębiorstwem

Płocku otrzymało sztandar przechodni, ufundowany przez Warszawską Wojewódzką Radę Narodową oraz dyplom uznania od Ministra Rolnictwa i Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Rolnych za III miejsce w kraju.

W 1967 r. płockie przedsiębiorstwo również zajęło I miejsce w Zjednoczeniu oraz I miejsce w kraju otrzymując sztandar przechodni z WWRN oraz dyplom uznania od Ministra Rolnictwa i Zarządu Głównego Zw. Zaw. Pracowników Rolnych wraz z nagrodą pieniężną.

Rok 1968 był kolejnym sukcesem płockich meliorantów. Zajęli oni II miejsce w kraju oraz I po raz trzeci w województwie warszawskim, zatrzymując tym samym sztandar przechodni na własność. Wreszcie w roku 1969 Rejonowe Przedsiębiorstwo Melioracyjne w Płocku jako jedyne i pierwsze w kraju otrzymało tytuł „Zakładu Pracy Socjalistycznej”.

W roku 1972 przedsiębiorstwo otrzymało przechodni proporzec WWRN za zajęcie pierwszego miejsca we współzawodnictwie w województwie warszawskim oraz dyplom uznania od Ministra Rolnictwa i Zarz. Głównego Zw. Zaw. Pracowników Rolnych.

Osiągnięcie tak zaszczytnych wyróżnień nie byłoby możliwe bez szeroko rozwiniętego współzawodnictwa pracy. Kilkadziesiąt brygad współzawodniczyło o tytuł „Brygady pracy socjalistycznej” i o tytuł najlepszego w zawodzie. Za wybitne osiągnięcia w socjalistycznym

współzawodnictwie pracy oraz za wysokie zaangażowanie w realizacji zadań planowych i ponadplanowych wielu pracowników przedsiębiorstw zostało uhonorowanych wysokimi odznaczeniami państwowymi, resortowymi oraz wojewódzkimi. Ukoronowaniem tych wszystkich

Fakt otrzymania dyplomu od najwyższych władz partyjnych i państwowych jest dowodem, jak wielką wagę przywiązuje Partia i Rząd do sprawy melioracji gruntów. VII Zjazd Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w uchwałach zjazdowych nakreślił również zadania dla melioracji. Będą rosły nakłady na roboty melioracyjne i wodociągi wiejskie.

Plóccy melioranci przyjmują zwiększone zadania określone przez Partię, bowiem świadomi są faktu, jak ważne są dla rolnictwa uregulowane stosunki wodne.

Wiąże się to również z możliwością mechanizacji robót polowych oraz efektywniejszym wykorzystaniem nawozów mineralnych.

Zadania roku 1976 opiewają na kwotę 85 mln złotych, co daje wzrost zadań o 6,2 procent w stosunku do roku ubiegłego. Zadania te są do wykonania. Plóccy melioranci realizować będą zadania bieżącej pięcioletki, która jest jednocześnie okresem wcielenia w życie doniosłych uchwał VII Zjazdu PZPR.

Rejonowe Przedsiębiorstwo Melioracyjne w Płocku może stać się z czasem przedsiębiorstwem wojewódzkim, jeśli zostanie rozbudowane jego zaplecze techniczne. Obecnie Rejonowe Przedsiębiorstwo zaspokaja roczne potrzeby województwa w zakresie melioracji w 65 procentach.

Przedsiębiorstwo realizując planowe zadania nie zapomina o działaniu na rzecz środowiska. Załoga przedsiębiorstwa czynnie uczestniczy w czynach społecznych na rzecz miasta Płocka i środowisk wiejskich. Świadczą o tym: budowa strzelnicy w Płocku i Bieżuniu, budowa basenu w Drobinie, sporządzane dokumentacje odwodnienia boisk, szkół itp.

Pracownicy przedsiębiorstwa ofiarnie uczestniczą w akcjach przeciwpowodziowych. Z narażeniem własnego życia ratowali eni mienie prywatne i społeczne. Za aktywny udział w walce z powodzią przedsiębiorstwo uzyskało dyplom uznania od Wojewódzkiego Komitetu Przeciwpowodziowego.

W organizowaniu czynów społecznych oraz współzawodnictwa pracy aktywnie brała udział organizacja partyjna oraz Rada Zakładowa. Celokierowniczo organizacja partyjna w codziennym działaniu przodują w pracy, inicjują nowoczesne formy organizacji pracy, są przykładem dla innych.

Każdy z pracowników zostawia część swego życia w Rejonowym Przedsiębiorstwie. Pracuje jednak nie tylko dlatego, żeby zabezpieczyć sobie byt materialny ale swym zaangażowaniem pragnie pomnażać zasoby materialne naszej ojczyzny — Polski Ludowej. Minione trzydzieści lat udowodniło, że można pracować wydajnie. Tylko rzetelna praca na każdym stanowisku daje społecznie odczuwalne efekty. Taka będzie Polska, jaką my ją zbudujemy.

Odznaka „Zasłużony Pracownik Rejonowego Przedsiębiorstwa Melioracyjnego w Płocku” została ustanowiona uchwałą Konferencji Samorządu Robotniczego z dnia 30 maja 1969 r., zatwierdzona przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych decyzją Nr d. 906/SIXI/71 z 5 IV 1972 r. Odznaki otrzymali:

Wanda Brzezińska pracownik Działu Technicznego, Kazimierz Grzmilewski — układacz, Orzechowski Leopold — operator, Kazimierz Nowakowski — mechanik, Jan Olszewski — układacz, Stefan Bilicki — kopacz, Zygmunt Hincz — Kierowca, Jerzy Jakubowski — operator, Edward Ochocki — układacz, Zenona Bastoszczyńska — pracownik Działu Eksploatacyjnego, Stefan Węglewski — kopacz, mgr inż. Jerzy Zieliński — dyrektor, Stefan Kowalezyk — układacz, Jadwiga Łaguna — starsza księgową, Bronisława Kamińska — starsza księgową, Jan Cybulski — układacz, Szustkiewicz Jan — układacz, Wrótkowski Stanisław — układacz, Stefan Skonieczny — układacz, Józef Gutowski — starszy inspektor BHP, Zenon Stefański — starszy inspektor ds. mechanizacji, Bernard Lasieński — starszy majster, Antoni Blumental — przewodniczący Rady Zakładowej

Odznaka została zaprojektowana przez pracownika przedsiębiorstwa Józefa Gutowskiego, wykonana w Mennicy Państwowej w Warszawie w ilości 253 sztuk

osiągnąć było otrzymanie w 1974 r. „Dyplomu Uznania” od Komitetu Centralnego PZPR i Rady Ministrów za duży wkład w akcji „30 miliardów”. Dyplom ten podpisany przez Edwarda Gierka i Piotra Jaroszewicza jest dla przedsiębiorstwa najcenniejszym dokumentem jego działalności.